

קהל עדת ישורון

ירושלים

שעור מורינו הרב יהודה גנס שליט"א שבת נח ס"ט:

כתב השו"ע (או"ח סימן רפ"ה ס"ד) לענין חובת קריאת שנים מקרא ואחד תרגום, "מצוה מן המובחר שישלים אותה קודם שיאכל בשבת, ואם לא השלים קודם אכילה ישלים אחר אכילה עד המנחה, וי"א עד רביעי בשבת, וי"א עד שמיני עצרת". וברמ"א כתב "דהיינו בשמחת תורה שאז משלימים הצבור".

ומבואר בפוסקים שג' דעות אלו נחלקו לענין דיעבד, שהדעה הראשונה ס"ל שלאחר שהתחיל האדם לשמוע את קריאת התורה של הפרשה הבאה שוב אינו יכול להשלים את קריאת שמו"ת של פרשה זו, ועבר זמנו וכו' ומעוות לא יכול לתקון (וע' בהליכות שלמה בשם הגרש"ז אויערבאך זצ"ל דהיינו עד זמן ששמע בפועל קריאת התורה של מנחה, ולא עד זמן מנחה), ולדיעה השניה מכיון שהקריאה היא קריאה של שבת – יכול להשלימה עד סוף יום ג' שהוא זמן שעדיין משתייך לשבת זו, ולדיעה ג' יכול להשלימה עד שמחת תורה, וכנראה סברת שיטה זו היא שלא דנים על כל פרשה בפני עצמה, אלא ישנה חובה כללית במשך השנה להשלים את התורה שמו"ת ביחד עם השלמת הצבור את התורה בקריאת התורה משמחת תורה לשמחת תורה.

ועל כל פנים לכל הדעות, קריאת שמו"ת אינה מצוה עצמית אלא היא כהשלמה למצות קריאת התורה, וכלשון הגמ' (ברכות ח') לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הצבור שמו"ת וכו', ובלבד שלא יקדים ושלא יאחר, ע"כ.

ופשוט א"כ, שבארץ ישראל שהיה נהוג בה מקדם להשלים התורה כל ג' שנים (כמבואר בגמ' בסוף מגילה), חובת השלמת שמו"ת גם היה כל ג' שנים.

ויש לדון בשמחת תורה גופא מה הוא הזמן שבו אפשר להשלים את שמו"ת ושאחריו אי אפשר להשלים לכו"ע, וכמו כן לענין שמו"ת דפרשת וזאת הברכה דלכו"ע זמנו עד שמח"ת, עד איזה זמן בשמח"ת אפשר להשלים פרשה זו. כמו כן צ"ע לענין קריאת שמו"ת דבראשית, ממתי אפשר להתחיל לקראו.

ובספר כף החיים (סי"ק כ"ו) כתב בשם ספר מטה יהודה, דזמן הקריאה הוא עד שמתחילים הצבור לקרוא בראשית, ומזמן שעלה חתן בראשית לתורה שוב הסתיים המחזור ואי אפשר להשלים שוב שמו"ת של שנה זו, עכ"ד. ולדבריו נראה דה"ה דמאז ואילך אפשר להתחיל את קריאת שמו"ת של פרשת בראשית.

וקצת קשה על דבריו מסתימת דברי הרמ"א הנ"ל שכתב "בשמח"ת שאז משלימים הצבור", דמשמע דיכול להשלים כל היום.

וביותר יש להקשות מדברי הבי"י (רפ"ה, ד) שהביא שמנהג העולם היה להשלים בשמח"ת את כל התורה, ותמה ע"ז דבעינן ב' מקרא ואחד תרגום, ועל כל פנים מבואר שהיו נוהגים להשלים שמו"ת ביום שמח"ת, ולא מסתבר שהכל היה קודם קריאת בראשית, יעושי"ה.

ולולי דברי המטה יהודה והכף החיים, היה נראה שמכיון שקריאת בראשית בשמח"ת אינה מתיקון חז"ל אלא מנהג בעלמא, כמבואר בגמ' בסוף מגילה ובדברי הפוסקים, א"כ אין המחזור מסתיים על ידה, ואפשר לקרוא וזאת הברכה עד סוף יום שמחת תורה (אבל לא מכאן ואילך, דהלא במוצאי יו"ט אין ימים שנגררים אחר יו"ט, וכמשי"כ המשנה ברורה בסימן רצ"ט סט"ז), וכמו"כ תחילת קריאת שמו"ת דבראשית היא רק ממוצאי שמח"ת ואילך (ולא קודם לכן).